

HRVATSKA RIEČ

PREDPLATA: Za ŠIBENIK I AUSTRO-UGARSKU sa DNEVNOM dostavom mjesečno K 2-50, godišnje K 30—; sa dostavom DVAPUT NEDJELJNO mjesečno K 1-25, godišnje K 15—; ZA INOZEMSTVO suviše poštarina. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

POJEDINI BROJ 10 PARA.

Izlazi svaki dan u 6 sati večer

osim nedjelje i blagdana.

Telefon br. 31. — Čekovni račun 71.049

UREDNIČTVO I UPRAVA „Hrvatske Rieči“ nalaze se u „Hrvatskoj Tiskari“ (Dr. Krstelj i drug). — Rukopisi ne vraćaju se. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Tisak „Hrvatske Tiskare“ (Dr. Krstelj i drug). — Vlastnik, izdavaatelj i odgovorni urednik JOSIP DREZGA.

OGLASI PO CIJENIKU.

God. VIII.

ŠIBENIK, sriedu 23. listopada 1912.

Broj 722

Zaključci vrhovne uprave stranke prava.

1. Vrhovna Uprava stranke prava pozdravlja pristup slovenske pučke stranke u redove stranke i njezin prihvata državnopravnog programa 1894. u cjelosti.

2. Za postignuće jedinstva, slobode domovine vrhovna Uprava stranke prava drži korisnim sudjelovanje svih narodnih sila pa želi u tom radu pozdraviti kao suborboce sve česti naroda bez razlike vjere i plemena.

3. Hrvatski narod, svjestan da su svoga daljnega razvitka, narodnih prava i važnosti položaja, bolno osjeća političko razkomadanje kraljevine Hrvatske, dubokim ogorčenjem podnosi pritisak protunarodnog sustava, koji naročito u Banovini uništava svaki napredak prava hrvatskog naroda.

4. Hrvatski narod, svjestan da su zemlje u kojima on i njegovi suplemenjaci žive, od odlučne važnosti za položaj monarhije kano vevlasti, osvjeđen da je uvijek do sada izvršio u punoj mjeri svoju dužnost prema zakonitom vladarskom domu i prema narodima habzburške monarhije i pridonio golemih žrtava, očekuje stalno — poštujući prava i slobodu drugih naroda — da će vladalački dom i narod ove monarhije izpuniti i u vlastitom interesu svoje držanstvo naspram potlačenom hrvatskom narodu.

5. Stranka prava izjavlja da su i danas njezine simpatije na strani svih potlačenih naroda koji se bore za svoju slobodu i prava.

Ove zaključke usvojio je i plenum hrvatskih zastupnika — 34 na broju.

Plenum zastupnika Hrvata i Slovenaca primio je rezoluciju, na stilizaciju koje nisu pristali u sjednici hrvatskih zastupnika zastupnici iz Dalmacije, 2 Istre, 2 Bosne, 2 Banovine.

Zastupnici Dalmacije i drugovi nisu pristupili sjednici plenuma hrvatskih i slovenskih zastupnika.

Na večernjem komersu u znak kurtoazije prisustvovali su i neki zastupnici koji su se sustegli od zajedničkog sastanka hrvatskih i slovenskih zastupnika.

* * *

Upozorujemo da tako zvana bečka rezolucija, proti kojoj su bili delegati stranke prava iz Dalmacije i drugovi, nije obvezatna — po poslovniku vrhovne uprave stranke prava — niti za cjelokupnu stranku prava, niti za stranku prava u Dalmaciji.

HRVATSKI PRIJEVODI

FOSCOLOVIH „GROBOVA“

U SVJETLU KRITIKE. (9)

Gore smo već obilno dokazali (vidi str.) kako je neosnovana Lozovinova tvrdnja e bi Sassovo tumačenje u prijevodu Grobova prije bilo od smetnje nego od prave koristi, pa ćemo sada navesti jedan primjer, da čitaoc i praktično vidi, kako se Lozovina vara u svojem mišljenju. K stihovima 188-197, gdje Foscolo opisuje Alfieri-a, Lozovina stavlja bilješku: „Vittorio Alfieri, rodom iz Pjemonta, nastani se god. 1793 u Firenci i tu osta do svoje smrti (1803). Upravo u crkvi S. Croce podiže mu njegova prijateljica, kneginja Stolberg-Albany, nadgrobni spomenik, izradjen od Canove“. Iz te bilješke hrvatski čitaoc doznaje o Alfieriju samo što je nuzgredno, a ništa glavno, te mu Alfieri ostaje uvijek toliko poznat koliko Melhisedek čitaocima Biblije. Može li hrvatski čitaoc iz takve bilješke shvatiti razlog, ljepotu i važnost onih stihova? Kad on naprotiv iz Sassova komentara doznade da je Foscolo, kako ovaj isti kaže, onaka

Novčani zavodi u ratno doba.

Mladja generacija nije doživjela nikakvih ratova u našoj blizini, te si stoga ne može ni stvoriti jasnu predočbu o prilikama, koje nastaju u ratno vrijeme. Iz pripovjedanja naših starih čuli smo mnogo o pljačkanju i plienjenju tuđeg dobra u ratno doba, pa stoga su neupućeni krugovi silno zabrinuti za svoju imovinu, ako nastupi rat. Opazili smo bili i kod nas neku zabrinutost za vrijeme proglašenja aneksije i mnogi i mnogi počeli su podizati svoje uložke iz novčanih zavoda, te su dapače tražili izplatu novca u zlatu, sjećajući se tamno, da je nekad u nevoljnim vremenima imalo zlato veću vrijednost, nego li papirnati novac.

Ratno stanje na Balkanu zabrinulo je u velike tamošnje pučanstvo, te si strahljivi elementi već predočuju invaziju neprijatelja, te plienjenje blagajna novčanih zavoda. Zbog toga mnogi polagano dižu svoj novac, malo po malo, a opet mnogi izmjenjuju u državnoj banci papirnati novac za kovani. Neuki svijet drži, da je još uvijek ono vrijeme kad su vojskovođe postajali bogati ljudi, usljed plienjenja tuđeg vlasništva. Ta treba se samo sjetiti onog Napoleonovog generala koji je godine 1813. opljačkao hamburšku banku. Još i za rata franczko-njemačkog nije se pazilo na tuđe vlasništvo, dok nije njemački prietolonasljednik Fridrik jednom svojom zapoviješću odredio, da se tuđe vlasništvo imade poštivati i ne dirati ga — naprotiv se smije državna svojina neprijatelja zaplieniiti. Prije te naredbe bila je konfiscirana Bank de France u Strasburgu, iz koje je bilo već uzeto 8 milijuna franaka, no taj novac je zatim podupuno vraćen. Isto tako su bili vraćeni novci uzeti iz banke u Remsu, pošto te banke nisu bila državna svojina, već svojina privatnika dioničara. Od tog doba sve se više nastoji, da se privatno vlasništvo u ratno doba očuva.

Na konferenciji u Bruselju godne 1874. htjelo se zaštititi privatne svojine međunarodnom sankcijom, ali još onda nisu na to htjele veselice pristati. No već na prvom mirovnoj konferenciji u Hagu riješeno je pitanje privatne imovine u vrijeme rata. U člancima haške mirovne konferencije broj 46, 53 i 56 o zakonima i običajima rata na koncu, utvrđeno je, da se privatna i občinsku svojinu ne smije

vidio Alfieria zadnjih godina njegova života; kad doznade da je Alfieri padši u nemilost svojemu vladaru ostavio Piemont, pošao u prognostvo, lutao neprestano, dok se najposlije sasvim povukao od svijeta, izbjegavao svako novo poznanstvo, i osjećao tek neko utajenje sjetnoj i uzbunjenoj duši kad bi se samcat prošetao na konju; kad doznade da je takvo raspoloženje bilo nastalo u njemu rad užasnog stanja tadanje Italije, opljačkane i osramočene od tugiha a osobito od francuskih vojska, te se srdio na domaće bogove što su puštali da mu tugijn onako trga i kvači domovinu; kad doznade kako je zbilja su ono malo riječi živo naslikan onaj Alfieri, koji je uz osjećaj tužne prošlosti i gorkog razočaranja gojio ipak nadu u buduću slobodu, jer je on i prorekao bio da će se Italija otresti tugjeg gospodstva, zapjevavši poput Petrarke:

Giorno verrà, tornerà giorno in cui
Redivivi omai gl'Itali staranno
In campo armati e non col ferro altrui
In vil difesa;

kad hrvatski čitaoc napokon doznade da je rodoljublje bilo glavno čuvstvo kojim je kucalo Alfieri-jevo srce i koje je Alfieri

dirati. Prema tome ne može se i ne smije se ništa plieniti kod novčanih zavoda u kojima je sasvim ili samo dielom privatni novac. Isto tako ne smije se dirati u novčane zavode, koji su osnovani občinskim, kotarskim ili sličnim novcem, ili kapitalima navedenih u zajednici sa privatnim kapitalom. Medjutim je čisto državna svojina plieniva. Nju smije i može neprijatelj zauzeti, odneti i potrošiti. Ovu je konvenciju potpisala i Austro-Ugarska.

Burza i rat na Balkanu.

Prije nekoliko dana bili su tečajevi vrijednosnih papira tako niski, da razmjerno nije bilo take katastrofe na burzama zadnjih 30 godina. Zbog sklopljenog mira između Turske i Italije su sada tečajevi dosta naglo poskočili. Neki direktori prvih bečkih banaka istupili su iz svoje rezerve, te javno saopćuju, da je prije prekomjerno naglo padanje ciena bilo isto tako neopravdano, kao sada poskočenje tečajeve i savjetuju občinstvu, da se čuva igre na burzi.

Gubitak Srbije u trgovini i obrtu.

Dnevni gubitak u trgovini i obrtu u Srbiji zbog postojećeg rata iznaša 6 do 700.000 dinara, a u ovoj svoti nije uračunan gubitak industrijalnih poduzeća. Njemačka trgovina šećera u Beogradu saopćuje, da je od 1. do 20. o. mj. izgubila 1½ milijuna dinara.

Nepovjerenje u poslanika Simića.

„Tribuna“ javlja, da se u srbskoj vladi pretresa pitanje, da se izvrše neke promjene u srbskoj diplomaciji, te doslovce piše: „Na prvome mjestu imao bi da se smeni g. Gjoka Simić, naš bečki poslanik. U ovim teškim prilikama Srbija sve svoje nade može polagati samo u dobru vojsku i dobru diplomaciju.“

Lažne vijesti Balkanaca?

Bugari direktno na Carigrad?

Pariz, 23 listopada. „Matin“ tvrdi, da savezne balkanske države šalju lažne vijesti o svojim uspjesima. Dalje kaže, da operacije Bugara pred Drinopoljem samo su prividne, jer Bugari niti ne misle navaliti na Drinopolje nego cilj im je ravno na Carigrad.

često sa mržnjom na tirjane prelio u svoja djela (osobito u Misogallu), te uvidi, kako se sama ragja misao, da mu i kosti u grobu kipe domovinskim žarom, kad sve to hrvatski čitaoc doznade, neće li on drukčije osjetiti silu tih Foscolovih stihova, neće li mu tada življa pred očima iskočiti prilika Alfierieva, bolje nego da je kistom naslikana ili dlietom isklesana; ne će li ju i on osjetiti poput pjesnika Forti-ja, koji kliče:

Quale Ugo il vide
Ave Arno e più deserto, e tale io il miro;
Chè non parole, a vero dir, non tratti
Son di pennello, ma viventi forme
Quelle ond' ei lo appresenta.

Bez bojazni da će nam iko razuman prigovoriti, možemo slobodno ustvrditi, da koji mu drago čitaoc, makar bio najizobrazljeniji, talijanac, ili netalijanac, a ovaj pogotovo, pročitati li bez komentara Grobove, osjetit će zaista da su krasna pjesma, ali će mu ona dobrim dijelom ostati nerazumljiva; da joj dobro shvati smisao i da mu jasnije iskoče njezine ljepote, treba mu svakako komentar, i to ne mršavi, nego što puniji. Naravno je pak, da taki komentar čitaoc treba da ga znade čitati, inače

Bombardiranje Varne.

Turske grozote.

Sofija, 23 listopada. Iz Varne brzojavljaju dne 22. ov. mj.: Jučer je tursko brodovlje bombardiralo luku Varne. Bombardiranje trajalo je 2½ sata. Oštećene su zgrade carinare, telefona, javna skladišta te privatne kuće. Nekoliko zgrada izgorjelo. U pučanstvu strava. Vojnici pucnjavom iz pušaka spriečiše neprijatelju da se izkrca na kopno.

Varna, 23 listopada. Pri bombardiranju Varne Turci nisu pazili niti na međunarodne propise. Tako su pucali na dječju bolnicu. Crveni Krst digao je na to crvenu zastavu na bolnici, ali Turci svejedno su dalje pucali, a pucali su i na nemoćne žene i djecu. Ipak zgrade u samome gradu nisu pretrpjele nikakve štete.

Tri hiljade mrtvih Bugara?

Monakov, 23 listopada. „Münchener Neuesten Nachrichten“ dobivaju viest, da je bugarska vojska u strašnim bojevima kod zauzeća tvrđava pred Drinopoljem imala 3000 mrtvih.

Grčka flota pred Smyrnom.

Smyrna, 23 listopada. Grčko ratno brodovlje doplovalo je pred Smyrnu te se sprema da bombardira grad i zarobilo jedan turski prevozni parobrod.

Grčki gubitci.

Carigrad, 23 listopada. „Ikdan“ javlja, da su Grci u bojevima kod Diskati i Elasona imali velikih gubitaka. Službeno se javlja, da su Grci kod Elasona i Diskati imali 5000 mrtvih.

Bitka kod Džumaje.

Sofija, 23 listopada. Bugarske čete zaposješe obalu Breganice na Strumi. Prolazeć kraj Džumaje sukobiše se sa Turcima, poraziše ih, osvojiše im tri poljska topa, mnogo municije, a 140 zarobiše.

meče mu se dogoditi, da mjesto od pomoći bude mu za smetnju. Nu ako on (uzmimo sada hrvatskoga čitaoca koji ima preda se hrvatski prijevod Grobova) pročitati najprije pjesmu, osjetit će da je nešto lijepo, ali nejasno, osjetit će ju kao neku svjetlost, koja ga više zablještiti nego razsvijetli. Pročitati li pak u Sassovoj radnji pomno Foscolov životopis i uvod u pjesmu, ova će mu odmah biti mnogo razumljivija i njezinu će ljepotu bolje uviditi. Uzme li napokon malo po malo čitati, ili bolje učiti komentar, tada će mu sinuti novi vidici i nove ljepote, kojih prije nije mogao ni slutiti. Prvo čitanje bez komentara jest kao viditi n. p. Zadnju Večeru neumrloga Leonarda, a drugo proučenje, nakon životopisa pjesnikova i uvoda u pjesmu, pomoću komentara, jest kao razmatrati potanko istu sliku pomoću razmatranja koja je o njoj napisao, n. p. Goethe; ili kao vidjeti prvi put Crkvu Sv. Petra u Rimu bez ikakva tumača, pa ju poslije razgledati i proučiti potanko u pojedinim djelovima pomoću kojega dobroga Cicerona, ili još bolje koje dobre vodič-knjige.

Za Sassovo prijevodom ugledao je

Prvi transporti zarobljenika.

Beč, 23 listopada. U Carigrad, Sofiju i Beograd prispjeli prvi transporti zarobljenika, među njima mnogo častnika.

Poraz Turaka u Mehomiji.

Sofija, 23 listopada. U Mehomiji nakon žestokog okršaja predadoše se dvie turske kumpanije.

Susretljivost poturčenih Bugara.

Sofija, 23 listopada. Poturčeni Bugari primaju bugarske čete, kad k njima dodju, veoma bratski, daju im hrane i oružja.

Zauzeće Rujan-planine.

Beograd, 23 listopada. Srbske čete zauzeše Rujan-planinu. Kad nije dostajala artilerija, ušle su u akciju bajonete.

Pobjeda Bugara kod Kirdjalia.

Sofija, 23 listopada. Kod Dula u Kirdjalskom gorju došlo je između Bugara i Turaka da ljutog sukoba. Turci bijahu poraženi. Bugarima palo je u plien 265 sanduka patrona, 80 pušaka mauserica i mnogo mondura. Zarobiše 45 Turaka i među njima jednog majora, dok su ostali Turci pobjegli netragom. Na večer kasno nakon groznog klanja i sam grad Kirdjali je pao u bugarske ruke.

Napredovanje Grka.

Atena, 23 listopada. Zapadna grčka vojska zauzela je visočinu Xyrounion, tako da je udaljena od Janine samih 35 kilometara.

Boj oko Kirkilise.

Sofija, 23 listopada. Čete generala Dimitrijeva vode pred Kiskillsom već 24 sata ljuti boj sa Turcima. Uspjeh još neodlučan. I Bugari i Turci bore se udivljenja vrijednom hrabrošću i oduševljenjem.

Sofija, 23 listopada. Službeno se javlja, da su bugarske čete provalile

svjetlo (najprije u „Osvitu“, pak u posebnoj knjižici, Mostar 1905. Hrvat. dionička tiskarna) prijevod Stjepana Ilijčića, u kojega interpretacija izvornika uopće nije loša, ali mu stihovi nijesu lijepi, na mnogim mjestima smisao je nejasan, dvojbena, zbrkana, osobito zbog toga, što fale nužni veznici, na koje je uvijek dobro paziti, a navlastito kad se prevagja Foscola, jer za njega, kao i za Locke-a, veznici su veoma važni elementat sloga i imadu najpretežnji dio u izražavanju sklopa misli, te najviše funkcije govora; s toga je Ilijčićeva pjesma uopće opora, kolorita izvorničkoga u njoj nema, van gdje i gdje koji tračak; i s toga se ovaj prijevod ne može smatrati kakvim napretkom, nego nazatkom; al' ipak, ako ga uzmemo apsolutno i ne usporedimo ga s drugim boljim prijevodima, može proći, te kad ne bi bilo tih drugih prijevoda, bio bi dobro došao u hrvatskoj knjizi.

(Nastavit će se).

Predplatite se

na „Hrvatsku Rieč“!

tursku obranbenu liniju te prodiru dalje.

Turske pobjede?

Carigrad, 23 listopada. „Alemdar“ javlja, da su Albanci zauzeli Kuršumlije.

Carigrad, 23 listopada. Kod Bodion (?) do 2000 Arnauta prodrlo u Srbiju.

Carigrad, 23 listopada. Vjesti iz službenog turskog vrela kažu, da su Turci decimirali srbski regiment knjaza Mihajla.

Carigrad, 23 listopada. Službeno se javlja, da su Turci kod Hanlara u pravcu Despota Daga sukobili se sa Bugarima. Odjednom turske čete stadoše tobože uzmicati, a onda nenadano navalile i decimirale Bugare.

London, 23 listopada. „Times“ javlja, da se je kolona generala Kovčeva kod brda Tomrus srazila sa turskom vojskom. Turci su obratili u pepeo sva obližnja sela kršćana, a njihovo topništvo da je sasma uništilo bugarski odjel.

Kirkilisa nije zauzeta?

Carigrad, 23 listopada. Službeno se proglašuje neistinitom tvrdnju sofijskih službenih krugova, da su Bugari zauzeli Kirkilisu.

Poraz Srba kod Novevaroš?

Carigrad, 23 listopada. Službeno se javlja: Srbske čete u bitci kod Novevaroš bile su poražene.

Poraz Crnogoraca kod Novogpazara.

Carigrad, 23 listopada. U blizini Novogpazara Turci su potisnuli Crnogorce te zarobili 6 častnika, a dva častnika crnogorskog generalštaba ostala su mrtva. Turskoj vojsci palo je u plien dosta ratnog materijala.

Turci se tuže na Crnogorce....

Solun, 23 listopada. Ovdješnje novine pišu, da su Crnogorci prodirući zemljištem Bojane počinjali grozne pokolje Turaka, ne štedeći žene ni djecu.

Vojni vlak dignut u zrak.

Sofija, 23 listopada. Turci su na granici digli u zrak jedan vlak koji vozio bugarske čete. Zaglavilo je 2000 ljudi.

Oko Prištine i Kumanova.

Beograd, 23 listopada. Očekuje se svaki čas da srbska vojska juriša na Prištinu, a bugarska vojska na Kumanovo.

Srbske čete na Kosovu.

Beograd, 23 listopada. Prednje čete treće srbske vojske prispjele su do Malog Kosova.

Srbske čete pred Novim-pazarom.

Beograd, 23 listopada. Službene vijesti javljaju da se srbske čete nalaze u blizini Novogpazara te je srbsko topništvo otvorilo vatru. Hitci su gadjali izvrstno.

Zauzeće Palanke.

Sofija, 23 listopada. Vjest o zauzeću Egri Palanke po zajedničkoj bugarsko-srbskoj vojsci službeno je potvrđena. Uvedene su u mjestu srbske građanske oblasti.

(Vidi dalje na 3. strani).

Cuvajevi zulumi.

Zagreb, 20 listopada.

Ušlo se je napokon u trag svim onim zakulisnim pikanterijama, koje su dale povoda vijesti o Jukićevu vješanju te tolikim uapšenjima zadnjih dana.

Pred nekoliko dana primiše Cuvaj, njegova žena, predsjednik sudbenoga dvora, državni odvjetnik i šef policije Sporčić od raznih strana pisma, u kojima grozilo im se atentatom. Istodobno primiše Jukić i drugovi također pisma, predana na pošti u Kotezima, koja im javljala da je za njih došao čas oslobodjenja. „Osvetnici“ — tako pisma bila potpisana — rade na tome da u pravi čas poduzmu sve što je potrebno.

Na ova prieteća pisma Cuvaj se je strašno prestrašio, a isto tako i druga gospoda. Zato je dan nalog policiji, da poduzme sve i sva, da se otkrije ova nova urota. Sporčić se dakle dao na posao, i stao izmišljati sve moguće, ne bi

li kako našao te urotnike. On je sam u tu svrhu dao razglasiti po Zagrebu, da će Jukić biti obješen, a računao je, da će na to urotnici navaliti na tavnice, eda oslobode Jukića — ali nije mu upalilo. Zato je sljedeći dan dao pozatvarati sve one, za kojim je znao, da su bili bilo u kakovom dodiru sa Jukićem. Lovio je maloljetne djevojčike i dječake, te u zatvoru skupa sa državnim odvjetnikom mučio ih, ne bi li iznudio od njih bud kakovo očitovanje. Dao je raztrubiti, da je policiji dopalo u ruke jedno žensko odijelo, u kojemu Jukić imao pobjeći — ma sve to nije mu pomoglo da otkrije urotnike, tako da je bio prisiljen pustiti djecu iz zatvora.

Biesna od jeda, što se nije mogla dostati mastne lovine, bacila se policija na novinare. Uapsila je suradnika „Novosti“ Biljana, ali ga morala odmah pustiti iz zatvora, jer je Biljan dopisnik „Buda-pesti Hirlapa“, koji je već našao načina da za njega intervenira. Osim prije izgnanih Bernsteina, Marjanovića Mikulina i Gargaševića, policija je nadalje izagnala iz Banovine Bauera od „Agramer Tag-blatta“, a „Pokretove“ suradnike Tomislava Cividini i Jurja Gašparca osudila na 14 dana zatvora i 200 K globe.

Dok na ovakav način uništavaju se egzistencije narodnih ljudi, Cuvaj marljivo radi na umnažanju svog obiteljskog fonda. Kada je Khuen u 20 godina banovanja zgrnuo toliko milijuna, zašto on ne bi toliko nagomilao kao komesar u nekoliko mjeseci — svejedno, na koji način! Zato je ovo dana dao da se njegovu bratu Antunu pl. Cuvaju, nadzorniku pučkih škola, izplati nezakonita povišica plaće, a kad toga predstojnik odjela za bogoštovje i nastavu Janko Jelačić nije htio da učini, bio je poslat od Cuvaja na dopust a u prava odjela povjerenja upravitelju gospodarskog odjela Žepiću, koji je naravski najspremnije izvršio nalog Njegove Prezvištenosti.

Eto, takova je Macedonija u srcu Evrope, u Hrvatskoj!

Grof Berchtold

Kod talijanskog kralja.

Grof Berchtold bio je u posjeti Italiji. Dne 21. ov. mj. sastao se u Pizi s ministrom vanjskih posala Di San Giuliano-m, a jučer primljena su oba državnika u San Rossore od kralja Viktora Emanuela u audienciju.

Službeni austrijski krugovi prikazuju svrhu ovi posjeta kao tradicionalni običaj, da se novi ministri izvanjskih poslova predstave suverenima saveznih država. Ovaj se je čin imao još prije izvršiti, nu okolnost, što je Italija bila zapletena u dugotrajni rat, prouzrokovala je neko zakašnjenje. Ali ako je posjet grofa Berchtolda nešto okasnio, ipak je sada od dvostruke važnosti, jer osim tradicionalnog običaja, koji postoji između dvije saveznice, ima i veoma veliko političko znamenovanje, koliko pogledom na odnose između Austro-Ugarske, toliko opet radi teške i ozbiljne situacije na Balkanu. Italija je sklopila mir sa Turskom, osnovala je svoj novi kolonijalni posjed u sjevernoj Africi i oslobodila se one bojazni od „bizertske pištolje“. Time je data prilika susjednoj kraljevini, da sve svoje sile i pažnju skrene sa svojim saveznicima na odžanje mira. Osim što je Italija u tripolitanskom ratu jasno osjetila korektnu neutralnost Austro-Ugarske, izkusila je još i nekoje diplomatske manevre, koji su jasno upereni protiv talijanske vlasti u Sredozemnom moru s jedne strane, a s druge opet, koji su išli za tim, da Italiju, kao pomorsku vlast, otrgnu od trojnog saveza. Da je opet ovoj akciji, koju je priredila Francezka, bila glavna svrha to, da Francezka zavlada Sredozemnim morem, to se vidi već po onim riečima Napoleona I., koji je rekao: „Sredozemno more je francezko more“.

Sredozemno je more jak magnetični pol, koji privlači Francezku, i njezina je najglavnija životna potreba, da zavlada ovim morem, koje dieli francezku republiku od njezina kolonijalnog posjeda. To se u ostalom vidi sasma jasno i po riečima francezskog ministra Delcasea, koji je izjavio, da francezka mornarica treba da bude toliko jaka, da se može mjeriti sa ujedinjenom austro-ugarskom i talijanskom mornaricom. Ovoj izjavi ne treba nikakva komentara; jasna joj je tendencija. Ali trebalo je naći načina, kako bi se ovaj plan proveo. Francezka ne može postati gospodaricom u Sredozemnom moru sve dotle, dok Italija stoji u trojnom savezu.

Stvar ovako stoji: Englezka bi morala u ozbiljnim časovima povući svu svoju flotu iz Sredozemnog mora, a francezka bi mornarica ostala prema saveznoj floti Austro-Ugarske i Italije. Da je ova potonja i brojno i kvalitativno jača, o tom će najbolje reći ovi podaci: Za tri će godine ove dvije države imati 32 ratne ladje, medju njima 12 modernih nebojša (drednota), i velikih nebojša sa 19.000 do 26.000 tona, dok će Francezka imati 28 ratnih ladja, a medju njima samo 10 sa više od 20.000 tona. Trebalo je dakle Italiju otrgnuti od trojnog saveza. Ali Italija je uvidjela dvoiličnost francezke politike, nije se dala zastrašiti prijetnjama englezko-francezkih ratnih organa i ostala je čvrsto uz trojni savez. Danas Italija stoji u najboljim odnosima prema svojim saveznicima, naročito prema Austro-Ugarskoj, kojoj se je pakosno sa strane Francezke predbacilo, da ima agresivne namjere. Francezki je plan dakle propao, posjet grofa Berchtolda učvrstio će još više prijateljske odnose i utvrditi će jednodušnost između bečkog i rimskog kabineta.

Balkanski rat, koji je sada u potpunom jeku, daje konferencijama u San Rossore osobito znamenovanje. Razumije se samo po sebi, da je u velikom interesu obiju saveznih država, da se ovaj rat lokalizuje i da se spriječi svaka promjena status quo-a na Balkanu. Austro-Ugarska i Italija imaju samo kulturne i komercijalne interese u Albaniji.

Ovoga će se puta lakše i jasnije moći dokazati u San Rossore, da se putve susjednih saveznica nigdje ne ukrašavaju i dokumentiraju će se ona jednodušnost, kojom žele Austro-Ugarska i Italija, da se ugasi vatra na Balkanu ili barem, da se lokalizuje, a da je to u prilog obćeg evropskog mira, to će svatko razumjeti.

Ovako austrijski službeni krugovi shvaćaju posjete grofa Berchtolda u Italiji, a najbliže vrieme pokazat će pravu svrhu ovih posjeta.

Naši dopisi.

Donja Kaštela, 18 listopada. Danas je ovdje stigao iz gornjih Kaštela gosp. namjestnik grof Attems, dočekan od občinske uprave i vlasti, te obišao Stari, Novi i Štafilić, prečien demokratskom glazbom. U občinskoj dvorani, a u prisutnosti načelnika Šimete, primio je izaslanstvo opozicije, koje se došlo pritužiti radi nezakonitosti i nereda koji amo vladaju.

Na ime odslanstva progovorio je g. Damjan Katalinić, opisav zarazu tifusa koja ovdje hara, i preporučiv čim skoriju gradnju vodovoda. Potužio se je na nepravedni progon pravaša, na falsificiranje izbornih listina, zahtijevajući pravo i zakonitost za svakoga jednako.

Za njim je prihvatio g. Gajo Radunić, koji iztaknu, da ovo odaslanstvo iz svih triju občinskih odlomaka predstavlja većinu pučanstva občine Novske, a da nisu izborne listine bile umjetno sastavljene, gosp. namjestnik bi danas našao na obćini druge ljude, a ne one koji su tu zasjeli pomoću falsificiranih listina. Opisuje kako je to bilo, i pozivlje se na prisutnog svjedoka kotarskog poglavara splitskog gosp. Szilvu. Na upit namjestnikov, kotarski poglavar potvrđuje da su bile listine falsificirane i nastoji dokazati da je tome kriv občinski tajnik, uz zgražanje g. namjestnika, što je sve slušao načelnik Šimeta, sav crven jer izlaze na vidjelo takove prijavštine. „Ali — prosledi Radunić — občinskoj klikli je to sve otišlo dobro, a mi smo bili pravedni vucareni po sudovima, gdje je ipak dokazana istina i mi riješeni“. Tad je Šimeta nastojao svaliti krivnju na kotarsko poglavarstvo i na državno odvjetništvo, nu to mu je slabo

pošlo za rukom. Nastojao je dokazati da se obćina nije protivila vodovodu, ali prisutni pravaši oboriše njegove neistinite navode. Radunić tada naglasi, da mi ne molimo ništa već jedino zahtijevamo svoje pravo, koje neka se u svemu vrši.

Tada je opet g. Katalinić preporučio žurno rješavanje raznih mjestnih potreba, i odaslanstvo je otišlo, svjestno da je izpunilo svoju dužnost. Dočim naš načelnik, naučan laskanju od svojih mameluka, ostao je pokunjen, jer se sigurno nije nadao čuti onakovu lekciju u brk. Mi se pak nadamo, da će se nezakonitosti, neredu i bezpravlju u ovoj obćini ipak jednoč stati na kraj.

Anstrijsko parobrodarsko društvo na dionice „DALMATIA“

uzdržava od 1. maja 1912. sljedeće glavne pruge:

Trst—Metković A (poštanska)
Polazak iz Trsta ponedjeljak u 5 sati pos. podne
povratak svake subote u 6.15 sati prije podne.

Trst—Metković B (poštanska)
Polazak iz Trsta u četvrtak u 5 sati poslie podne;
povratak svake sriede u 6.15 sati prije podne.

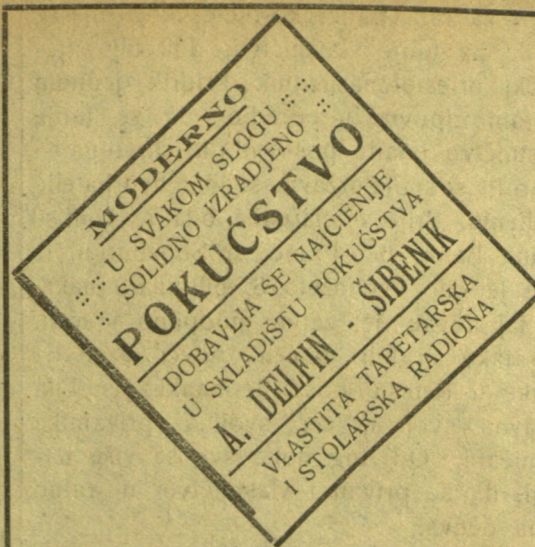
Trst—Metković C (poštanska)
Polazak iz Trsta u subotu u 5 sati poslie podne;
povratak u četvrtak u 6.15 sati prije podne.

Trst—Korčula (poštanska)
Polazak iz Tr a u utorak u 5 sati poslie podne
povratak u ponedjeljak u 6.15 sati prije podne.

Trst—Šibenik (poštanska)
Polazak iz Trsta u petak u 5 sati poslie podne
povratak u četvrtak u 6 sati prije podne.

Trst—Makarska (trgovačka)
Polazak iz Trsta svake sriede u 6 sata pos. pod.
povratak svaki ponedjeljak u 1.15 poslie podne.

Trst—Vis (trgovačka)
Polazak iz Trsta u subotu u 7 sati pos. podne
povratak svaki četvrtak 7.15 pos. podne.

Znak Pravog Franckovog prido-
datka za kavu je mlinac. — Ima
također i patvorina.
Zato budite oprezni kod kupovanja!
Pravi :Franck: proizvajda se od
najboljih domaćih sirovina.
Tvornica u Zagrebu.

OGLAS.

Častimo se javiti P. N. obćinstvu, da naša krojačnica te gg. trgovci MARKO JAKOVLJEVIĆ i IVE ŠAIN u ŠIBENIKU i PETAR PILIĆ u ZADRU prodavaju gotova odiela solidno izradjena iz naše čiste vunene štofe po Kr. 32.— od broja 44 pa unapred, i izvrstne kuverte u raznim bojama također iz čiste vune uz veoma umjerene cijene. Vanjski trgovci, ako žele nabaviti gotova odiela i kuverte, neka se obrate našoj tvornici, gdje će na gore spomenute cijene također dobiti popust.

Odičnim štovanjem

PRVA DALMATINSKA TVORNICI PREDIVA i TKALA
PAŠKO RORA & drug

Izravna njemačka vazna pruga sa brzim i poštanskim parobrodima.

Odprema putnika

sve strane svijeta
naredio na prugama
Hamburg - Newyork
Hamburg - Philadelphia
Hamburg - Argentina
Hamburg - Brazilija
Hamburg - Kanada
Hamburg - Cuba
Hamburg - Mexico
Hamburg - Afrika
Hamburg - Engleska
Hamburg - Francuska

Zabavna pomorska putovanja.
Putovanja oko svijeta, vožnje na istok, u istočno Indiju, u južnu Ameriku, te vožnje po sredozemnom moru. Putovanja na Sever do Drontheima, na otok Island, na sjeverni kap i Spitzbergen.
Vožnje po Nilu.
Upute se šalju i daju bezplatno.
Hamburg - Amerika Linie,
odlo za putnike, Hamburg.

Zastupstvo u Trstu: Hamburg-Amerika Linia
General. agentura za Primorje, Via Porporalle

Vodovode

i
Šmrkove

svih vrsti izradjuje
najveća slavenska tvrdka
Monarkije

A N T. K U N Z

Hranice (Morava).

Praktične upute i približni
troškovnici badava.

Iz grada i pokrajine.

Treći izkaz doprinosa Šibenika za balkanski Crveni Krst. Doprinnieše nadalje:

Mate Matačić	K	30
Joso Tambača	"	20
A. Weissenberger	"	20
Simo Perlić	"	20
Fausto Inchiostri	"	30
Stipe Stošić	"	10
Luigi Paladino	"	10
Aničin Ivo	"	5
N. N.	"	10
Aleksić	"	10
Kovačević Mihajlo	"	10
Niko Blažević	"	10
Šime Tarle	"	20
Lodovico Flärer	"	10
Iviša Zorić	"	5
Dr. Frano Dulibić	"	20
Stevanija Supljajić	"	2
Jovo Paklar	"	10
Tvrdeić Ivo	"	5
Petrić Pero	"	5
Škarica Dume	"	10
Bulat Nevenka	"	10
Ivan Pekas	"	5
N. N.	"	20
G. Chirigin	"	5
Jakov Zaninović	"	6
Gjuro Vrljević	"	5
Rikard Giovanizio	"	2
Šime Bianchi	"	5
Rube Žarković	"	5
N. N.	"	10
Mimi Descovich	"	1
Luka Bego	"	3

Treći izkaz . . . K 349
Prijašnji izkazi . . . 3095
Ukupno . . . K 3.444

Doprinosi prima g. Dr. L. Bakotić, odvjetnik i „Hrvatska Rieč“.

Poljička občina za crnogorsku braću. Iza šibenske evo još jedne pravaške občine da djelom pokaže svoje slavensko osjećanje i simpatije braći što se bore za slobodu. O tom primili smo sljedeći za zadnji broj kasno stigli brzojav:

Omiš, 22 listopada. Danas je uprava občine Poljica, u ime občinskog milodara Crvenom Krstu balkanskih država, zaključila da stavi na raspolaganje Crvenom Krstu na Cetinju svog občinskog liečnika dra. Miloša Cecha sa automobilom. Dr. Cech primat će od občine svoju redovitu plaću i 300 K. za putne troškove, a zamjenivat će ga u službi u ovoj občini dr. Juraj Mimica, občinski liečnik u Omišu“.

K sastanku u Ljubljani. U broju od ponedjeljka u brzojavu o sastanku u Ljubljani rečeno je da je „plenum hrvatskih i slovenskih zastupnika primio rezoluciju, na koju u sjednici samih pravaških zastupnika nisu bili pristali svi zastupnici iz Dalmacije, Istre, Bosne i Banovine“, što je pogriješno, a ima stati „svi zastupnici iz Dalmacije, 2 Istre, 2 Bosne i 2 Banovine“.

Lične vesti. Na povratku sa sastanka u Ljubljani prispio je u naš grad g. Dr. J. Mladinov, nar. zastupnik.

Javnoj Dobrotvornosti u Šibeniku, da počasti uspomenu pok. Ane Ticulin, darovao je g. Melko Rajević, učitelj, K 1.; da počaste uspomenu pok. Marijane ud. Fosco Ante Bradanović, profesor, K 4., tvrdka Gjuro Matavulj, K 5. Povjerenstvo najtoplije blagodari.

Zadnji brzojavi sa ratišta.

Strašna bitka kod Novogpazara.

Beograd, 22 listopada. Srbska vojska prodrla je od Raške do Veljegore te se kod Novogpazara srazila sa 40.000 Arnauta i 10 odjela nizama. Razvio se očajan boj koji još traje.

Grčke pobjede.

Atena, 23 listopada. Grčka flota zauzela je Kastron, glavni glav Lemnosa.

Atena, 23 listopada. Grčko brodovlje izkrcalo je čete u Katarinu (u solunskom zaljevu).

Pomorska bitka.

Carigrad, 23 listopada. Tusko brodovlje odputovalo u Egejsko more. Očekuje se sraz sa grčkom flotom.

Turci u ofenzivi.

Carigrad, 23 listopada. Vrhovni zapovjednik turske vojske Abdulah paša zaključio je preći u ofenzivu te prvom prilikom napasti bugarsku vojsku.

Pad Prištine.

Beograd, 23 listopada. Srbskoj vojski uspelo je jučer u 4 sata popodne, nakon žestokog boja, osvojiti Prištinu.

Naši brzojavi.

Prilike u Bnnovini pred carevinskim viećem.

Beč, 23. listopada. U carevinskom vieću zast. Biankini upravio je na predsjednika parlamenta dra. Silvestra upit, kojim ga upozorio, da se je parlament svojedobno bio založio, da će se odnosi u Hrvatskoj ubrzo promijeniti. Kako je to bilo nužno, pokazalo se prigodom akcije grofa Berchtolda za sredjenja prilika u Turskoj.

Dok mi — nastavio je — izrazujemo borbi naše braće na Balkanu najtoplije simpatije te od sveg srca želimo im pobjedu, ogorčeni pomišljamo na našu turski upravljaju Hrvatsku.

Na koncu upitao je govornik predsjednika, da li je, obzirom na svojedobnu izjavu zastupničke kuće, voljan štiti nazore ove kuće te zauzeti se za u postavu ustavnih odnošaja u Hrvatskoj? Predsjednik dr. Sylvester odgovorio je, da upit zast. Biankina stoji izvan okvira jednog upita.

Nasljednik Cuvajev.

Beč, 23 listopada. Komesar Cuvaj prispio amo. Odsio privatno. U parlamentu pronio se glas, da će Cuvaja naslijediti generalmajor Szumay, do dieljen domobranskim ministarstvu u Budimpešti.

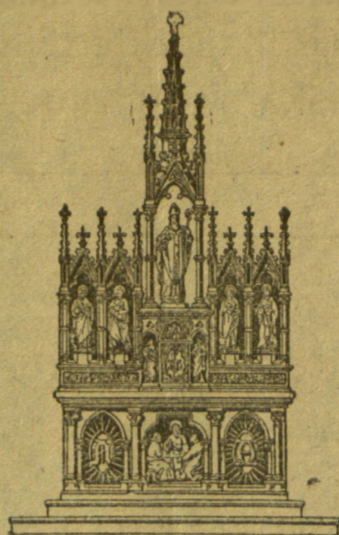
Šef generalnog štaba u audijenciji.

Beč, 23 listopada. Vladar je ponovno primio u audijenciju šefa generalnog stožera Schemuu.

INSAM & PRIMOTH

St. Ulrich, Groeden (Tirol).

Utemeljeno godine 1820.

Više puta nagrađene.

Xiparske radnje iz drveta za crkve Kipovi svetaca, oltari, propovjedao nice križni putevi, raspela, jaslice itd. Katalog uzoraka s cijenama daje se badava. Za dostavu naručbe do štacije uključivo sa škrinjom, ne plaća naručitelj.

VELIKA ZLATARIJA
GJURO PLANČIĆ
ŠIBENIK :: ŠIROKA ULICA
:: STARIGRAD ::

PODRUŽNICE: VIS-VELALUKA

Marko Markovina Split

Iza Prokurative (vlastiti stan)

Telefon 93.

Tek. račun kod Filialke Banca Commerc. Triestina.

I. ZASTUPSTVO I SKLADIŠTE

Eternit za moderne krovove — postavlja po specialnim radnicima.

Cievi od ceramike

Dimnjaci

Pločice za kuhinje, hodnike itd.

Stakla prosta i ornamentalna

Peći glinene postavlja po specialnim Sparherde radnicima

Papendek tanki i debeli

Zahodi porculane kompletni — posuda, daščica, sprema za vodu i dr.

2. GRADJEVNO PODUZEĆE

ovlašteno Dozvolom c. k. Namjestništva u Zadru, izvadjja sve radje svoje struke.

3. PRVA SPLITSKA MLJEKARNA.

Vlastita pomješća putem Poljuda, Prodaja Mljeke, Gnjoja, Praščića za razplod — amerikske i njemačke pasmine.

Naslov za pisma i telegrame:

„Marko Markovina — Split“.

Izvjeshćujte „Hrvatsku Rieč“.

MALI OGLASNIK

ZA JEDNO UVRŠTENJE OD 3 REDKA U „MALOM OGLASNIKU“ PLAĆA SE 40 PARA; ZA SVAKI DALJNI REDAK 10 PARA VIŠE. ZA VIŠEKRATNO UVRŠTENJE POPUST. — PLAĆA SE UNAPRED.

TKO ŽELI KAKOVU OBAVIEST GLEDE NAŠIH OGLASA U „MALOM OGLASNIKU“, DOBIT ĆE ODGOVOR SAMO ONDA, AKO NAM PRIPISALJE MARKU ILI DOPISNICU ZA ODGOVOR.

10 kamenica za ulje

sa pokrtilom od drva, sadržinom od 8, 12, 16, 18, 24, 28 i 33 kaštelanska barila. za predati uz umjerene cijene. Predati na parobrod u Kaštelima. Obratiti se na Nikolu Paić, Novi kod Trogira.

Pitomi zecovi (kunci).

Prodajem 1 zeca i 3 zečice veoma dobre za razplod, sve velike pasmine, uz umjerenu cijenu. G. Čular, Šibenik.

Dvie sobe

krasne, jedna s pokućstvom, druga prazna, povrh kavane Miramar, iznajmljuju se odmah.

Trabakuo „Fausto“

250 kvintala sadržine, u dobrom stanju, sa 15 vinskih bačava, prodaje se. Upitati se kod: Zanze Frane — Prvić-Luka.

Mjesto odvjetničkog ili bilježničkog koncipijenta

tražim. Nastupio bih 1 oktobra. Plaću po ugovoru. Nešto prakse imam. Poznam hrvatski, talijanski, češki i njemački jezik. Petar Sabić, odv. koncip., Starigrad na Hvaru.

ZASTUPNICI

uvježbani u obćenju s klijentelom koji uživaju dobar glas, traže se od poznate banke za obročnu prodaju srećaka i obligacija. S malo radnosti mogu da zasluže 500 do 1000 kruna mjesečno. Ponude upraviti pod „Stalan dohodak“ na administraciju lista.

Veliki kotal za rakiju.

Kos na ručno kolo, Vinska sisaljka za pretakanje i dotične gume, na prodaju uz umjerene cijene, obratiti se Milanu Paklaru Šibenik—Dobrić.

Tražim

vještog i zdravog trgovačkog pomoćnika kod poslovdju za moju trgovinu pomodne i mješovite robe. Isti mora biti prost od vojničstva, te koji je više godina posao u kojoj radi obavljao. Plaća prama pogodbi. Upitati se kod Tome Pelicarić, Drniš, Dalmacija.

Visokoškolic

svrsio je gimnaziju, poznavanjem francuskog u govoru i pismu, traži privremeno mjesto bilo kao repetiter, bilo kod odvjetnika, kakvog privatnog zavoda ili poduzeća — u gradu ili provinciji. Ponude: „DČBA“ Sumartin— Brač, Poste Restante.

Kuća na prodaju

u Varošu, na dobrom položaju, na 3 poda, sa terasom na trećem podu, i prizemno 2 konobe, u dvorištu mala kuća, zahod i vrt, uz najumjereniju cijenu. Obavijesti kod uredništva.

Prodaje se kuća

na Gorici, blizu kuće Miagostović, na dva kata, sa podrumom. Tko želi kupiti, neka se obrati na upravu „Hrvatske Rieči“.

Zadružni činovnik

podpuno vješt knjigovodstvu, sastavi bilance i svih drugih poslova; pa bilo kod zajmovnih ili potrošnoobrtnih zadruga, traži namještenja. Reference najholje! Adresa u upravi „Hrv. Rieči“.

JESAM LI PLATIO PREDPLATU?

NOVO IZRADJENE

:: RADNIČKE KNJIGE ::

I

- SLUŽBOVNE KNJIGE -

NABAVLJAJU SE U

HRVATSKOJ TISKARI

(Dr. Krstelj i drug) Šibenik.

Oprez!

Družtva „Papir Abadie“.

Pošto se u posljednje vrijeme ponovile razne imitacije naših općepoznatih i obiljubljenih tuljčića

RIZ ABADIE (Riz doré)

molimo naše p. n. mušterije, da paze točno na ime Abadie, koje se nastoji sa raznim drugim riećima nadopuniti. Mi opominjemo prije kupovine na lošu imitaciju, jer ćemo protiv imitacija sa svim sudskim sredstvima postupati.

DRUŠTVO „PAPIR ABADIE“.

Sjećajte se Družbe

SS. Ćirila i Metoda.

Prodaje se

jedna terasa, sa dvie peći izpod nje, na liepom položaju, u Varošu u Paške Antunca. Upitati se kod vlasnika.

POZOR RODOLJUBI!

Zahtjevajte posvugdje naše igraće karte

„PRIMORKA“

Prva slavenska tvornica igraćih karata u Ljubljani.

Hrvatske narodne poslovice

uredio V. J. Skarpa, cijena knjizi broširano K 5.—, a uvezano K 6.—, nabavlja se kod „HRVATSKE TISKARE“ u Šibeniku i u svim knjižarama.

BAČAVA HRASTOVIH

OD 3½ DO 4 HL.

VELIKA ZALIHA

MUŽKIH ODIELA ZA ZIMSKU SEZONU

NAJMODERNIJEGA KROJA — — — — — UZ VRLO UMJERENE CIENE.

← SUVIŠE ODIELA ZA AMERIKU. →

PIO TERZANOVIĆ - ŠIBENIK

Ne boji se nikakove utakmice.

Velika zaliha svakovrstnih

MREŽA OD PAMUKA

(KOTUNA) od prve svjetske tvornice.

Suviše

MREŽA TALIJANSKIH (puljičkih)

KRALJICA DAGMAR

HISTORIČKI ROMAN

ČESKI NAPISAO VACLAV BENEŠ TRŽEBIŠKY - PREVEO PAVAO M. RAKOŠ

33.

„Meni i onako ne fali kruna! — I ako je neću moći metnuti na glavu ja, to će jamačno učiniti moj sin, moj Oton... Koliko si veći, nego hrčci, o kojima sam ti pričao... Meni, staromu Lavu, pred kojim je pao na koljena cesar, najveći između svijeta, što ih je ikad vladalo, kojeg se bojao cesar, kakvog još nikad nije bilo u toj našoj državi, pred kojim je drhtao kao u groznici najmoćniji vladar cijeloga svijeta — mene se usudjuje, da savjetuje češki knez, kojemu se iz svakog nabora vidi siromaštvo... Za tu drskost morat ću te već kazniti!“

Henrik Lav udario je nogom o zemlju, da je ostrugom poderao čilim. Stari ljudi obično ne pamte dugo; a ovaj lukavac je vrlo malo pamtio. Skoro još nisu prošle ni tri godine, otkad jesam pozvao u pomoć češkog kneza Otokara. Onda mu bilo mnogo stalo do toga, da ga predobije uza se; i Otokar nije odbio svoju pomoć starom neprijatelju svega, što je bilo češko, i zato je izazvao proti sebi Ridjobradca i tako ga razdražio, da je morao odstupiti kameniti vojvodski prijesto drugomu i ostaviti svoju domovinu...

I danas taj Henrik Lav češkog kneza Pršemisla Otokara — nije poznao. Dobro je pogodio, kad je rekao, da nema ni pedlja svoje zemlje i da mora biti veseo, ako ga ko primi na konak za nekoliko dana.

Do Pršemisla nije više ništa držao ni njegov šurjak i bio je spreman, da ga izda pomagačima Henrika Bršetislava pod pogodbom, ako bude u budućnosti Mišanij štedjen od neprijateljskih napadaja...

Na mladu glavu sina Vladislavova došla su zla vremena s nesnosnom težinom. Neprijatelja imao je vrlo mnogo a iskrene duše skoro nigdje, kamogod se okrenuo...

Jedina utjeha bila mu žena, vjerna, dobra gospodja, koja je zajedno s njim podnosila neizrecivom strpljivošću svu bijedu i svu tugu, kojih se skupilo oko te dvije glave toliko, da je teško izreći. A jedino njegovo veselje bila je — Draguška... Kad je odlučio, da krene u Henrikov dvor, žena mu pala u naručje, a kćerka uhvatila ga za ruku, da je se nije mogao da riješi... Morao je uzeti sobom. Komu bi je mogao da ostavi u tuđini, da je pazi.

I kad mu danas sjela Draguška na koljeno, kad mu bijelom ručicom milovala smrkuto čelo, kad su mu zacvrkutala njezina usta kao biljisanje slavuljevo i kad je osjetio na svojem ramenu ženinu desnicu — tek tada počeo je da diše slobodnije.

„Ovo je stara zmija, koja je bila, kao što se jednom učinilo, slična svojevoljnom gadu, a danas primjetio sam u njemu ljuticu, koja već davno nije mogla da izbaci svoj otrov...“

Pršemislova glava nehotice oborila se, a njegovo čelo dotaklo je nježne, kao iz najfinije svile satkane Draguškiine kose...

„Oče, htio si reći, kamo sada? — Zar ne, da si htio? — Reći ću ti, kamo bi lako mogli.“

Otokarova glava bila je neprestano oborena, i izgledalo je kao da otac ne čuje kćerino pitanje...

„Podjimo za ocem Dobrogostom... Oče, mi ga moramo naći... Bolje će nam biti kod onih ljudi, koje još vidjeli nismo, nego kod ovih... Vidjet ćeš, da ćemo se sastati s njim...“

Pršemisl je sad upro pogled u svoju ženu.

„S tobom poći ću u široki svijet... Tvoja zemlja je moja zemlja...“
Gospodja Adleta htjela je još da doda: „Tvoj narod je moj narod i tvoj grob je moj grob“, a još je pravodobno ušutala; Draguška bi ove riječi posve shvatila.

„Zaista smo zapušteniji nego ona tamo ptica, koja ima tek samo svoje gnijezdo!“

Pršemisl na oči najednom spustile se teške magle, teže od onih, koje se sležu u listopadu u ovom kraju...

U sobi, u kojoj je zaista sve bilo uređeno carski, zavladao je za nekoliko časaka tišina.

Draguška je još uvijek bila oca u naručju, Pršemislova glava s čelom na kćerinim sljepočnicama, i gospodja Adleta tijesno kraj njih, s desnicom na njegovom ramenu.

Pred sobom najednom začuli se tihi koraci, kao da se neko ustavio pred vratima i da prisluškuje, ne znajući, da li da udje unutra ili da se povraća.

Iznenadno otvorila se vrata, a na pragu stajao je čovjek u godinama, po bojama vojvodin sluga.

Otokar se brzo digao i prihvatio se za balčak mača...

„Izvoli oprostiti mojoj smjelosti, gospodine...“

„Kako se usudjuješ?“

„Jer te štujem...“

„Nikad te još vidio nisam...“

„A ja sam čuo o tebi...“

Sluga je govorio istim narječjem, kao onaj starac, koji je rekao, da se nije rodio i da nikad umrijeti ne će; već je bio usred sobe. Ruku je držao na usnicama, dajući Pršemisl posve jasan znak.

„Gospodine, ti nisi ovdje na sigurnom mjestu!... Već sutra ima da bude kraj tvojoj slobodi!“

Na ovu opomenu Pršemisl u prvom času nije mogao ni riječi da odgovori.

„Zar tako malo drži tvoj gospodar do svoje časti?“

„Dragi gospodine, poštenje je ovdje već davno zakopano... Još te noći moraš pobjeći... Henrik Lav rado bi te poslao caru u Italiju za dokaz svoje pokornosti... Gospodine, valda me razumiš?“

„Da bježim? — Ali kamo?“

„Gospodine, ne brini se za to! — Ja sam Slaven, dolazim iz države, koja graniči s vojvodstvom, u toj državi svi se digli, da im se vrati nekdanja sloboda... Mene ovdje više grize savjest, nego stari crv mlado deblo... Hoću se naći s rodnjom braćom u jednom redu proti vječnom neprijatelju... U svojoj domovini pobrinut ću ti se za krov, gdje god budeš htio... Tvojoj gospodji i kćeri učinit ću, što samo zažele... Ja ću ti, gospodine, pokazati put... A ne smiješ oklijevati... Kad bude u gradu sve mirno, pobjeći ćemo...“

Pršemisl Otokar stisnuo je onom, koji ga opomenuo, ruku što je toplije mogao.

Njegova osoba s porodicom vrijedila bi za cara Henrika od ovdašnjeg vojvode zaista kao najbolji dokaz odanosti i prijateljstva... I onda bi bilo sve u redu... Put u Italiju dug je a natrag još duži... U Italiji kaže se, da čovjek donese ustima zlatnu čašu, pije, — pije, pred očima počne mu se stvarati magla, po žilama osjeća najveću ugodnost, ne može da skine čašu s usta, a za nekoliko časaka ukoče mu se oči, usnice se grčevito stisnu, a na lijelu pokažu se vrlo sumnjive plavkaste mrlje...

(Nastavit će se).

-- Hrvatska Tiskara --

(Dr. Krstelj i drug) — ŠIBENIK

Izradjuje najmodernije --

-- tiskarske radnje. --

„Badener Zeitung“

u Badenu od 31. kolovoza 1912.

piše:

Podružnica Singer Co. šivaćih strojeva dion. dr. u Badenu poslala je našoj izložbi nekoliko rukotvorina u tehničkoj strojeva. To su najnoviji obiteljski šivaći strojevi, koji se upotrebljavaju kao za šivanje, tako za vezenje i vrpjanje čarapa i rublja. Takodjer bijahu izloženi strojevi za pravljenje luknjica na rublju i tkanini, kao i obrtnički strojevi različitih proizvoda. Tekom otvorenja izložbe pregledavao je gosp. nadvojvoda Rainer velikim interesom ovaj izložbeni objekat tvrde, te počastio voditelja ovdješnje podružnice gosp. Andriju Pilsa oduljim govorom. Razpitivao se o proširenju dućana tvrde, koja danas broji po čitavom svijetu preko 8600 podružnica, a u samoj Austriji preko 3000 namještenika. Njegovu ces. i kr. Visost osobito je začudila radnja 7-godišnje djevojčice, kćerke gosp. Pilsa, koja je predvodila vrpjanje velikom lakoćom. Takodjer ostala gospoda u pratnji nadvojvode, kao gosp. dvorski savjetnik radnog ministarstva Georg i gosp. kotarski kapetan Galatti, zanimahu se vrlo za djelovanje šivaćih strojeva, te im je gdjica Hierath predvodila šivaći stroj za pravljenje luknjica. Nadvojvodu Friedricha i suprugu mu nadvojvodkinju Isabellu sa obitelji osobito zanimahu radnje na izloženim strojevima, te se obilazeći propitkivala Njezina ces. i kr. Visost nadvojvodkinja o upotrebljavanju strojeva kod različitih izradba i hvališe osobito laki hod i jednostavno rukovodstvo, kao liepo krpanje rublja male djevojčice. Prošli četvrtak zadržao se dulje vremena kod izložbe tvrde mladjani g. nadvojvoda Albrecht.

KO ŽELI ZDRAVLJA

neka pohodi glasovito

Spljetsko sumporno kupalište

NAGY I DRUG

koje posjeduje, kako već poznato, najljekovitiju mineralnu vodu u Evropi. U jednoj litri sadržano je 31.5 grama razne soli. — Otvoreno cijelu godinu.

Prospekte šalje uprava.

NOVO IZRADJENE
RADNIČKE KNJIGE

I

SLUŽBOVNE KNJIGE

NABAVLJAJU SE U

HRVATSKOJ TISKARI

(DR. KRSTELJ I DRUG)

ŠIBENIK.

HRVATSKA VERESIJSKA BANKA

:: PODRUŽNICA ŠIBENIK ::

Centralka DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU
DIONIČKA GLAVNICA 2,000.000 K
PRIČUVNA ZAKLADA U PRITIČCI 250.000

BANKOVNI ODJEL

PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTU KURENTU I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJENICE, OBAVLJA INKASO, POHRANJUJE I UPRAVLJA VRIEDNINE. DEVIZE SE PREUZIMLU NAJKULANTNIJE. IZPLATE NA SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJAJU, SE
- - - BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE. - - -

MJENJAČNICA

KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERETNICE, ZALOŽNICE, SRECKE, VALUTE, KUPONE. PRODAJA SREČAKA NA OBROČNO ODPLAĆIVANJE. OSJEGURANJE PROTI GUBITKU ŽRIEBANJA. REVIZIJA SREČAKA I VRIEDNOSTNIH PAPIRA BEZPLAT-
- - NO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA. - - -

Velika tvornica voštanih svieća na paru Vladimir Kulić - Šibenik

Preporuča svoje proizvode p. n. gg. župnicima, crkovernarstvima i bratovštinama.

Nagrađena prvorazrednom diplomom i zlatnom medaljom na rimskoj izložbi poljodjelstva i obrtnih proizvoda.

-- GRADJEVNO PODUZEĆE --

PETAR BLASOTTI & FRANO ŠKOTON

IZPITANI ZIDARSKI MAJSTOR -- ŠIBENIK

PODUZIMLJE SVAKU VRST GRADJEVNIH RADNJA I POPRAVAKA. — SPECIJALISTA U GRADNJI ŠTEDNJAKA (SPARHETA) I SOBNIH PEĆI.

PODUZIMLJE ČVRSTE RADNJE U CEMENT BETON (EIZENBETON) BEZ POTREBE ŽELJEZNIH GREDA. — POSEBNA KANCELARIJA ZA NACRTE I TREBOVNIKE KUĆA PASINI PUT SUDISTA.

Krondorferova
alkalička naravna
kiselica.

Dobiva se u drogariji

V VUČIĆA

-- Šibenik --